

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА

Кафедра економіки підприємств міського господарства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор Центру ТО та ЗН
(за належністю напрямку/спеціальності)

(підпис)

(Ачкасов А. Є.)

“ 12 ” 11 2014 року

М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.12 ГРОШІ ТА КРЕДИТ

галузь знань 0305 Економіка і підприємництво

напрямок підготовки 6.030504– Економіка підприємства, 6.030509 – Облік і аудит

центр післядипломної освіти та заочного навчання

2014 – 2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робоча програма "Гроші та кредит" для студентів за напрямом підготовки
6.030504 – Економіка підприємства, 6.030509 – Облік і аудит

Розробники Соловйова О.Є., к.е.н., доцент, доцент кафедри ЕМПГ

Сол

Робочу програму схвалено **на засіданні випускової** кафедри Економіки підприємств міського господарства

Протокол від «29» серпня 2014 року № 1
Завідувач кафедри

[Signature]

(Ачкасов А. Є.)

Робочу програму схвалено **на засіданні випускової** кафедри Фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту

Протокол від «29» серпня 2014 року № 1
Завідувач кафедри

[Signature]

(Момот Т. В.)

Програма відповідає формі Робочої програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. № 46-01.

Методист НМВ
(підпис)

[Signature]
(підп.)

(*Соловйова О.Є.*) «12» 11 2014 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників ↓↓↓	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 4,0	Нормативна	Рік (роки) підготовки	
		-	3-й
		Семестр(и)	
		-	5-й
Загальна кількість годин – 144	Галузь знань 0305 – Економіка і підприємництво Напрямок підготовки 6.030504 Економіка підприємства, 6.030509 Облік і аудит	Лекції:	
		-	6 год.
Модулів – 1		Практичні, семінарські:	
		-	6 год.
Змістових модулів (ЗМ) – 2		Лабораторні:	
		-	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – ... самостійної роботи студента – ...	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Самостійна робота:	
		-	132 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	18 год.
		Вид контролю:	
Індивідуальне (науково- дослідне) завдання (ІЗ) <u>Контрольна робота</u> «Виявлення сутності, функцій, особливостей функціонування та використання грошей і кредиту в сучасній економіці»		-	екзамен

Питома вага кількості аудиторних годин в загальному обсязі дисципліни становить для заочної форми навчання – 8,3 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - вивчення теоретико-методологічних засад і організаційно-правового механізму функціонування в ринковій економіці грошей, кредиту і банків.

Завдання - з'ясування сутності, функцій та ролі грошей і кредиту; механізму функціонування грошової системи в ринковій економіці; закономірностей функціонування валютного ринку і валютної системи, грошового ринку; засвоєння ролі, специфіки та практики використання грошово-кредитної політики центрального банку, напрямів діяльності банків та небанківських фінансових інститутів щодо грошово-кредитного обслуговування суб'єктів господарювання та населення в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: сутність грошей, ідентифікувати форми вартості; поняття грошових розрахунків та їх форм; поняття грошового та фінансового ринків; поняття грошової системи та її складових частин; сутність інфляції та її видів; сутність валютного ринку та валютної системи; сутність поняття «кредит»; показники, які характеризують платоспроможність боржника; види кредитів за основними їх характеристиками та метою використання; сутність фінансових посередників; основні особливості функціонування центральних банків; сутність комерційного банку; основні сутності міжнародних валютно-кредитних установ

вміти: визначати функції грошей; розмежування сутності та сфери дії готівкових та безготівкових розрахунків; формувати платіжні документи; аналізувати структуру фінансового та грошового ринків; аналізувати вплив результатів роботи всіх сфер діяльності на кінцеві результати роботи грошової системи; розрізняти види грошових систем; проводити розрахунків по визначенню рівня інфляції та її впливу; визначити швидкість обігу грошей та їх фактори впливу; формувати, розрахувати та аналізувати фінансові коефіцієнти, які відображають прибутковість, ліквідність, ділову активність установ; аналізувати платоспроможність боржника та можливості банкрутства; проводити розрахунок відсоткової ставки та вміння проаналізувати її складові; аналізувати функціонування комерційного банку та визначити його роль в економіці країни

мати компетентності: мати здатність до пошуку найбільш притаманних форм розрахунків для підприємства, організації; обґрунтовувати складові грошового ринку та робити необхідні висновки щодо його реформування; виявляти основні риси грошових систем; аналізувати інфляційних процесів та їх наслідків; визначати фінансовий стан підприємства за його балансом; аналізувати форми співробітництва міжнародних валютно-кредитних установ з Україною; визначати основні елементи впливу міжнародних валютно-кредитних установ на окремі елементи фінансової системи країни та їх роль в економіці України в цілому

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Змістовний модуль 1. Сутність та основи функціонування грошової системи країни

Тема 1. Сутність і функції грошей

Розвиток форм вартості від простої (випадкової) до повної (розгорнутої) і загальної. Виникнення грошей і перехід до грошової форми вартості. Характеристика функцій грошей. Погляди різних вчених на зміст функцій грошей.

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки

Зміст поняття «грошовий обіг». Властивості грошей. Передумови їх сутності як економічної категорії. Золото як загальний еквівалент. Причини виникнення паперових грошей і їх особливості. Сутність кредитних та електронних грошей. Характеристика законів грошового обігу. Суть розрахунку необхідної кількості грошей. Грошова маса та швидкість обігу грошей. Грошові агрегати як характеристика грошової маси. Структура грошових агрегатів в Україні.

Тема 3. Грошовий ринок

Необхідність реформування й укрупнення грошового ринку в умовах переходу до ринкових відносин. Сутність фінансового ринку як ринку обігу капіталу. Характеристика основних секторів фінансового ринку: кредитів, цінних паперів, валюти, прямих інвестицій. Оптові фінансові ринки. Грошові ринки, призначені для здійснення операцій з надання та запозичення грошових фондів на короткий термін. Фінансові посередники фінансового ринку. Державне регулювання фінансового ринку.

Тема 4. Грошові системи

Типи грошових систем. Сучасна грошова система промислово-розвинутих країн. Характеристика грошових систем і їх сутність.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

Інфляція як знецінення грошей. Причини виникнення інфляції і її наслідки. Форми і методи антиінфляційної політики у формі грошових реформ. Політика держави, спрямована на контроль та втримання інфляції.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

Організація валютного ринку. Операції, які виконують на валютних ринках: розрахунки, торгівля і продаж валют тощо. Характеристика сучасних валютних систем розвинутих країн світу. Особливості формування валютної системи України.

Тема 7. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм

Сутність кількісної теорії грошей, розробленої її першими прихильниками. Формули, які дозволяють розрахувати масу грошей через кінцевий продукт. Важливість показників швидкості обігу грошей, рівня товарних цін, фізичного

обсягу виробництва товарів та послуг. Модель доходів та витрат Кейнса і сутність монетаристської теорії грошей та використання її практики.

Змістовний модуль 2. Основи формування та функціонування банківської системи країни

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

Сутність та еволюція кредиту. Форми, види кредиту та їх характеристика. Основи організації кредитування в Україні. Етапи процесу кредитування та їх характеристика. Сутність страхування кредитних операцій від кредитного ризику. Характеристика методів зниження кредитного ризику: правило «п'яти сі», розрахунок коефіцієнтів платоспроможності клієнтів, метод кредитного скорингу та інші.

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

Характеристика операцій з надання та запозичення грошових фондів на короткий термін. Характеристика банків як основних посередників грошового ринку. Сутність і структура банківської системи. Особливості емісійних та неемісійних банків, комерційних та спеціалізованих банків, парабанківської системи.

Тема 10. Центральні банки

Основи організації роботи банків. Сутність управління банками, його принципи. Поняття об'єктів і суб'єктів управління. Функції, які виконують центральні банки. Організаційна структура Національного банку України.

Тема 11. Комерційні банки

Комерційні банки як основна ланка банківської системи. Призначення і організація роботи комерційних банків. Активні та пасивні операції комерційного банку. Характеристика основних операцій комерційного банку: із здійснення депозитних операцій, надання кредитів, обслуговування зовнішньоекономічних зв'язків, міжнародних кредитних відносин тощо. Фінансова стійкість комерційних банків, методи її перевірки.

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

Загальна характеристика міжнародних фінансових інститутів, причини виникнення та мета функціонування. Структура, механізм дії, умови надання послуг Міжнародного валютного фонду (МВФ), групи міжнародного банку реконструкції і розвитку (МБРР), Європейського банку реконструкції і розвитку (ЄБРР), регіональних банків розвитку, валютно-кредитних і фінансових установ ЄС, Банку Міжнародних розрахунків (БМР), Міжнародного банку економічного співробітництва (МБЕС).

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	лаб	пр/се м	срс		лек	лаб	пр/се м	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль ГРОШІ ТА КРЕДИТ (СЕМЕСТР 5)										
Змістовий модуль 1. Сутність та основи функціонування грошової системи країни										
Тема 1.						8	-	-	-	8
Тема 2						12	2	-	2	8
Тема 3						10	-	-	2	8
Тема 4.						6				6
Тема 5.						6				6
Тема 6.						5				5
Тема 7.						4				4
Разом за ЗМ 1.						51	2	-	4	45
Змістовий модуль 2. Основи формування та функціонування банківської системи країни										
Тема 8.						15	2	-	2	11
Тема 9.						14	-	-	-	14
Тема 10.						16	-	-	-	16
Тема 11.						16	2	-	-	14
Тема 12.						14	-	-	-	14
Разом за ЗМ 2.						75	4	-	2	69
Контрольна робота		-	-	-		18	-	-	-	18
Разом						144	6	-	6	132

5. Теми семінарських занять

Не передбачено

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки	2
2	Тема 3. Грошовий ринок	2
3	Тема 8. Кредит у ринковій економіці	2
	Разом	6

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність і функції грошей	8
2	Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки	8
3	Тема 3. Грошовий ринок	8
4	Тема 4. Грошові системи	6
5	Тема 5. Інфляція та грошові реформи	6
6	Тема 6. Валютний ринок і валютні системи	5
7	Тема 7. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм	4
8	Тема 8. Кредит у ринковій економіці	11
9	Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку	14
10	Тема 10. Центральні банки	16
11	Тема 11. Комерційні банки	14
12	Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	14
	Контрольна робота	18
	Разом	132

9. Індивідуальні завдання (ІЗ)

Контрольна робота «Виявлення сутності, функцій, особливостей функціонування та використання грошей і кредиту в сучасній економіці»

За дисципліною «Гроші та кредит» передбачено виконання контрольної роботи. Виконання контрольної роботи є одним із етапів вивчення курсу «Гроші та кредит». Мета контрольної роботи – закріплення та поглиблення теоретичних знань, здобутих при вивченні дисципліни, формування практичних навичок для використання грошей і кредиту в сучасній економіці. Контрольна робота складається з наступних елементів: зміст (план роботи), вступ, розділи основної частини, висновки, список використаних джерел. Завдання на контрольну роботу містить 10 варіантів: номер варіанту визначається за останньою цифрою в номері залікової книжки студента. Кожен варіант має два теоретичних питання, тестове завдання та одну задачу.

10. Методи навчання

Теоретичні, розрахункові і практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, при виконанні контрольної роботи, самостійній роботі з навчальною і науково - методичною літературою. Вивчення дисципліни «Гроші та кредит» базується на знанні циклу загальноосвітніх і загальнонаукових дисциплін, розвитку суспільного виробництва. Окремі теми дисципліни вивчаються з різним ступенем поглиблення та деталізації, що передбачено цією робочою програмою.

При цьому використовуються наступні методи навчання: словесні, наочні, практичні, репродуктивні (пояснювально-ілюстративні). Виконання вправ. Конспектування лекцій. Самостійна робота.

11. Методи контролю

Методи контролю знань студентів:

Проміжні методи контролю по темах (усне опитування, тестові завдання) з зазначенням кількості балів, які можна отримати за кожну тему та за модуль в цілому, а також виконання контрольної роботи. Поточний контроль проводиться методом вибіркового опитування на практичних заняттях і виконання студентами письмової контрольної роботи. Екзамен проводиться письмово за екзаменаційними білетами.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточна атестація та самостійна робота						Підсумковий контроль (екзамен)	Сума	
ЗМ 1			ЗМ 2					Контрольна робота
T1	...	T7	T8	...	T12	20%	30%	
25%			25%					
70%								

T 1, T 2 ... T 12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, диф. заліку	для заліку	
90-100	відмінно	зараховано	A
82-89	добре		B
74-81			C
64-73	задовільно		D
60-63			E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	Fx
0-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	F

13. Методичне забезпечення

1. Соловйова О.Є. Методичні вказівки для самостійної роботи, проведення практичних занять і виконання контрольної роботи з дисципліни «Гроші та кредит» (для студентів 3 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр напряму 6.050401 «Економіка підприємства», 6.050409 «Облік і аудит» та слухачів другої вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» спеціальності 7.03050401- Економіка підприємства (за видами економічної діяльності) і 7.03050901 «Облік і аудит» / О.Є. Соловйова ; Харк. нац. унів-т. міськ. госп-ва. – Х.: ХНУМГ імені О.М. Бекетова, 2014. – 35 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Александрова, М. М. Гроші. Фінанси. Кредит [Текст]: навч.-метод. посібник / М. М. Александрова, С. О. Маслова; – К.: ЦУЛ, 2002. – 336 с.
2. Алексєєв, І. В. Гроші та кредит [Текст]: навч. посібник /І.В. Алексєєв, М.К. Колісник, О.Й. Вівчар та ін.; – Львів: Вид-во нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2004. –168 с.
3. Белоусов, Л. Ю. Деньги и кредит [Текст]:учебн. пособие/ Л.Ю. Белоусов; – Х.: Прапор, 2004.–296 с.
4. Гроші та кредит (практикум) [Текст]: навч. посібник /І. П. Булєєв, С.Т. Пілецька, Т.Ю. Коритько, А.В. Гаврікова; – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 120 с.
5. Гроші та кредит [Текст]: підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М. І. Савлука; – К.: КНЕУ, 2004. – 598 с.
6. Гроші та кредит [Текст]:навч. посібник / С.Б. Ільїна, В.П. Шило, В.І.Кисла, Н.І. Шрамкова; – К.: «Професіонал», 2007.–368 с.
7. Гроші та кредит [Текст]: курс лекцій з навчальної дисципліни/ С.І. Кручок, В.М. Алексійчук, Ю.І. Ляшенко, Л.А. Аврамчук та ін.; за ред. С.І. Кручка; – К.:ДІА, 2000.–132 с.

Допоміжна

1. Боринець С. Я. Міжнародні фінанси[Текст]: підручник/С.Я. Боринець; – К.: Знання, 2006. – 494 с.
2. Васюренко О. В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків[Текст]: навч. посібник / О. В. Васюренко, К. О. Волохата; – К.: Знання, 2006. – 463 с.
3. Ковальчук А. Т. Банки. Кредит. Фінанси: законодавчо-правовий вимір[Текст] / А. Т. Ковальчук; – К.: Парламентське видавництво, 2004. – 254 с.
4. Кузьмін В. В. Історія грошей[Текст]: навч. посібник / В. В. Кузьмін, О. П. Зикова; – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 176 с.
5. Прокопенко І. Ф. Основи банківської справи [Текст]: навч. посібник / І. Ф. Прокопенко, В. І. Ганін, В. В. Соляр; – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 410 с.

6. Стельмах В. С. Грошово-кредитна політика в Україні [Текст]: / В. С. Стельмах, А. О. Єпіфанов, Н. І. Гребеник; – К.: «Знання», 2003. – 421 с.

7. Управління фінансовою санацією підприємства[Текст]: навч. посібник / С. Я. Салига, О. І. Даций, Н. В. Нестеренко та ін.; – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 237 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ХНУМГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua>

2. Дистанційний курс «Гроші та кредит» (для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» 6.030504– «Економіка підприємства», 6.030509– «Облік і аудит» / Автор: О.Є. Соловйова // Режим доступу – <http://cdo.kname.edu.ua/course/view.php?id=165>

3. www.bank.gov.ua – офіційний сайт Національного банку України.

4. www.mifin.gov.ua – офіційний сайт Міністерства фінансів України.

5. www.rada.gov.ua – офіційний сайт Верховної ради України.

6. www.nfp.gov.ua – офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Аркуш актуалізації

Робоча програма навчальної дисципліни ГРОШІ ТА КРЕДИТ

(назва)

за напрямом 6.030504 – Економіка підприємства, 6.030509 – Облік і аудит

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри ЕПМГ
(на якій розроблена робоча програма)

(Ачкасов А. Є.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри ЕПМГ
(за належністю напрям / спеціальності)

(Ачкасов А. Є.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрям / спеціальності)

(Ачкасов А. Є.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

(_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрям / спеціальності)

(_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрям / спеціальності)

(_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

(_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрям / спеціальності)

(_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрям / спеціальності)

(_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 201 _ року